c. ř. s.) buďtež rovněž u vrchního zemského soudu vzneseny (§ 602 c. ř. s.).

c) Nelze li vydati platební rozkaz ve smyslu § 19, lze nároky postižné vymáhati jen řádným pořadem práva před soudem I. stolice dle povšechných zásad příslušných (§ 21).

d) Proti nároku postižnému, ať již pořadem práva nebo platebním rozkazem dobývanému, nemohou soudcovští úředníci ty námitky činiti, o nichž bylo již jednáno a rozhodnuto ve sporu náhradním proti nim co spolužalovaným vedeném, nebo které opomenuli oznámiti, ač rozepře ve sporu hlavním byla jim oznámena (§ 22).

7. Opravné prostředky: Ve sporu syndikátním rozkazním rozhoduje o opravných prostředcích proti rozhodnutím vrchního soudu vzneseným soud nejvyšší (§ 20). V pravidelném sporu postižném platí o prostředcích opravných, jakož i o pořadu instancí zásady povšechné (§ 21).

8. Exekuce:

a) Exekuce ke splnění: Pravoplatné rozsudky vynesené v řízení syndikátním, jakož i rozkazy platební vydané dle § 19 cit. z. z 1872, pokud proti nim námitky v čas podány nebyly, jsou tituly exekučními (§ 1 č. 1 a 2 ex. ř.). Podotknouti však sluší, že pokud jde o dobytí nároku postižného, lze na služné a jinaké platy služebné úředníků soudcovských vésti exekuci až do jedné třetiny, avšak s tím obmezením, že roční důchod 350 zl. musí zůstati volným (§ 24 z. z 1872, čl. IX č. 9 uv. z. k ex. ř.).

b) Exekuce ke zjištění: Byly-li proti platebnímu rozkazu ve smyslu § 19 zák. z 1872 vydanému podány v čas námitky, nelze arciť povoliti exekuci ke splnění, ovšem ale ke zjištění, aniž by bylo třeba osvědčení nebezpečí § 370 ex. ř. žádaného (§ 252 cit. z. z 1872, ostatně nyní cf. § 371 č. 2 ex. ř.). I exekuci zjišťovací lze povoliti na služné a jinaké platy služebné úředníků soudcovských s obmezením v odst. a vytčeným (§ 25 odst. 3 zák. z. 1872, čl. IX uv. z. k ex. ř.). O exekuci zjišťovací sluší tak užiti podpisů ex. ř. o úkonech zjišťovacích a řízení (sc. §§ 370 nn ex. ř) (čl. XXVII č. 3 uv. z. k ex. ř.).

V. Poplatky.

1. Syndikátní stížnosti (čímž se rozumí nyní žaloby syndikátní) jsou soudními podáními a podléhají tudíž kolku jedné koruny z každého archu.

2. Syndikátni nálezy nepodléhají kolkové povinnosti

Řízení trestní.

I. Řízení trestní jest souhrn zákonných předpisů, jimiž upraveno jest provedení trestního nároku na materielním trestním zákoně se zakládajícího (formální právo trestní), dále však i provedení tohoto trestního nároku v jednotlivém případě t. j. souhrn úkonů, které před se béřou trestní soudy a strany k tomu konci, aby rozhodnutí o trestním nároku bylo docíleno. Jen v širším (nevlastním) smyslu lze pokládati za část trestního řízení též výkon trestu, výkon rozsudku, byť základní ustanovení o výkonu trestu v zákoně o trestním řízení a specielně v našem platném trestním řádě byly vytknuty.

II. Postavení trestního processu v systému právním. Trestní proces náleží jednak jako řízení soudní jednak pro veřejnoprávní povahu nároků v něm projednávaných v obor práva veřejného a stojí nej-

blíže právu trestnímu. Mezi oběma panuje potud vnitřní vzájemný vztah, že každý trestní nárok se musí opírati o určité ustanovení hmotného práva trestního a s druhé strany, aby trestní sankce hmotného práva mohla býti vůči určité osobě provedena, k tomu jest zapotřebí, aby zjištěna věc byla v trestním řízení čili zkrátka: trestní právo má zapotřebí k svému provedení trestního procesu a základem tohoto jest právo trestní.

Trestní proces není však ani jediným řízením, v uěmž se rozhoduje o trestních nárocích aniž všechna v něm vydaná rozhodnutí se vztahují na vlastní trestní nároky. Ohraničení jeho (v rak. právu) jest určeno dvěma momenty: nárok musí spočívati na hmotném pravu trestním a musí příslušeti před trestní soudy. Pro nedostatek této poslední podmínky nenáleží tudíž k trestnímu procesu ve vlastním nejužším smyslu trestní proces správní, ať již se vede před úřady ryze správními (obec, policie, zvláště též polní a lesní policie, finanční úřady) či před stolicemi, které se skládají z úředníků správních a soudců (soudy důchodkové); tím méně ovšem řízení o obžalobě ministerské (zák. ze dne 27. června 1867 č. 101 ř. z.). Totéž platí o všech disciplinárních věcech každého druhu, ať již příslušejí před soud či jiné úřady (zejména též před advokátní komory, universitní úřady a pod.).

Pokud jde jmenovitě o základ trestního nároku totiž o materielní právo trestní, činí se rozdíl mezi dvěma velikými obory, mezi trestním právem všeobecným (civilním) a vojenským. Tomuto rozdílu odpovídá též rozlišování civilního a vojenského řádu trestního. V následujícím jest přihlíženo toliko k civilnímu trestnímu řádu (o vojenském viz čl. Řízení trestní vojenské).

III. Předmět řízení trestního.

Předmětem trestního procesu jsou dle platného trestního řádu všechny zločiny, přečiny a přestupky; které jsou v obecném trestním zákoně nebo ve zvláštních říšských zákonech obsaženy a v posledním případě výslovně soudům přikázány. Ohraničení tohoto území od trestního práva správního jest otázkou účelnosti, o které rozhodovati má zákonodárství. Ostatně toto oddělení jest v positivním právu všude přísně a jasně provedeno. Tomu není ovšem nikterak na závadu, že mnohdy trestní proces platí jako subsidiární právní norma i pro jiná území. S druhé strany, jak bylo poznamenáno vyskytají se v trestním řízení nároky, jež se nezakládají na hmotném trestním právu, tak zvláště řízení adhesní (podružné) t. j. provedení soukromoprávních nároků z trestného skutku vzešlých se strany soukromého účastníka; dále uskutečnění trestních práv procesně-právních (výkon policie při přelíčení, pořádkové tresty proti obžalovanému, jeho zástupcům, svědkům, porotcům a pod.).

IV. Historický vývoj.

Rakouské trestní řízení má svůj původ na půdě obecného německého trestního procesu a také podnes tuto půdu přes mnohé odchylky v jednotlivostech neopustilo. Východisko pro dějiny novějšího rakouského trestního procesu tvoří Teresianský hrdelní řád soudní ze dne 31. prosince 1768, kterýž obsahoval první zákon o trestním procesu společný všem německo-rakouským dědičným zemím. Teresiana privedla inkvisiční proces téměř k výhradné platnosti: vyšetřující soudce (inkvirent) spojuje ve své osobě činnosť žalobcovu i obhájcovu. Zdali »vyšetřovanému« — i po ukončené in-

kvisici — má býti přidán zvláštní obhajce, o tom rozhoduje inkvirent téměř dle volného uvážení. Mučidla (k docílení přiznání) byla zachována a toliko byl příslušný nález podroben schválení vrchního soudu. Písemné, tajné řízení, zákonná theorie průvodní, tresty na základě podezření, pořad instancí a stížnosť k zeměpánu jako opravný prostředek a zároveň jako cesta milosti jsou význačnými známkami tohoto zákona. Tortura byla záhy na to to v r. 1776 následkem a působením Sonnenfelsova proslaveného spisu zrušena. Co Teresiana ještě ze staré zásady obžalovací zachovala, bylo kriminalním řádem soudním Josefa II. ze dne 1. června 1788 úplně odstraněno a ryzí zásada vyšetřovací (inkvisiční) provedena. Z opětně přepracovaného tohoto zákona (první přepracování obsahuje západo-haličský trestní zákonník ze dne 17. června 1796) vzešel zákon o procesu, kterýž byl vydán jako 2. díl zákona o zločinech a těžkých policejních přestupcích ze dne 3. září 1803 a ovládal rakouské trestní řízení až do polovice tohoto století. Tento proces řídí se tudíž výlučně zásadou vyšetřovací. Obviněnému nebylo dovoleno žádati obhajce (ba ani sdělení důvodů podezření), »poněvadž obhajování nevinnosti jest již z úřední povinnosti úkolem kriminalního soudu« (§ 337 t. zák.). Řízení, t. j. vyšetřování a vynesení rozsudku, bylo písemné a tajné a rozsudek byl vynášen na základě obsahu spisů a dle podrobné theorie průvodní (dílem kladné, dílem záporné).

Rozsudek zněl na osvobození, jestliže důkaz o nevině se úplně zdařil, na zastavení vyšetřování, nezdařil-li se sice důkaz o vině ale zůstaly důvody podezření, nebo konečně na odsouzení. Proti rozsudku, který v určitých případech se musel předložiti vrchnímu soudu k schválení, byl přípustný rekurs k tomuto vztažmo k nejvyššímu úřadu justičnímu. Vyšetřování samo vyznačuje se vedením protokolu o chování se obviněného, tresty pro neposlušnosť za »lživé« odpovědi nebo pro odepření odpovědi. S druhé strany jsou uloženy inkvirentu jisté povinnosti vůči žalovanému, jež ovšem obsahují jen to nejnutnější, čeho obviněný k své ochraně naproti moci vyšetřujícího soudce měl zapotřebí.

Reformu rakouského — rovněž jako německého trestního řízení — způsobil rok 1848, a i později pojí se dějiny trestního procesu těsně k rozvoji vnitřního politického života. Obrat na poli zákonodárství o trestním řízení, o nějž již dlouho literatura se vynasnažovala, poukazujíc k francouzskému trestnímu procesu a zevrubně probírajíc hlavní základní zásady jeho (zásada obžalovací, ústnosť a veřejnosť, porotu a pod.), nastal konečně bezprostředně po obratu na poli politickém. Ovocem tohoto hnutí v Rakousku byl trestní řád ze dne 17. ledna 1850, který však platil toliko pro korunní země k německému spolku patřící. Tímto trestním řádem počíná nejnovější období našeho trestního řízení, byť i reakcí i na tomto poli nastalou bylo na delší čas přerušeno. Trestní řád z r. 1850 obsahoval již hlavní základní zásady a zařízení našeho dnešního trestního řádu, zejména porotní soudy, jichž zřízení v ústavě ze dne 4. března 1849 bylo přislíbeno. S odstraněním této instituce (počátkem r. 1852) nastalo opět hnutí zpátečné, jehož plodem byl trestní řád ze dne 29. července 1853. Tento zákon platný pro celou říši navrátil se ve hlavní věci opět k řízení z r. 1803; zaveden opět proces vyšetřovací, osvobození od obžaloby (protivou k nálezu o nevině), zákonná (negativní) theorie průvodní a odvolání v otázce skutkové. Porotní soudy obnoveny nebyly. Co z no-

vějších zařízení v tento zákon bylo pojato, mělo význam toliko podřízený. Přesto, že státní zastupitelství bylo zachováno, vycházel podnět k trestnímu stíhání od soudů a ústní řízení význačně zvané »závěrečným přelíčením«, jež vstoupilo na místo hlavního přelíčení, — bylo zvláště vzhledem k připuštěnému odvolání — vůči vyšetřování písemně vedenému pouhou formalitou. Četné dodatečné zákony se snažily o zlepšení tohoto řízení, na jeho zrušení však bylo lze mysliti teprve tenkráte, když zavládly v říši opět ústavní poměry, jichž jedním z prvních požadavků byla reforma řízení trestního.

Dějiny rakouského trestního procesu se na dále pojí k osobě Julia Glasera. Počínají jeho úředním pamětním spisem z r. 1861 o reformě trestního řízení, po němž následovala (od r. 1860 do 1872) celá řada návrhů trestního řádu (jichž se dle příkladu Mayerova, Handbuch der Straf-Process Ordnung, čítá celkem deset) a jež všechny buď od Glasera samého byly složeny, nebo na jeho pracích spočívají, a jemu též jako ministru spravedlnosti bylo dopřáno konečně v život uvésti toto veliké reformní dílo, kteréž ke svému skončení více než desítiletí mělo zapotřebí, ne tak následkem změny názorů jako spíše změny ministerstev a zákonodárných korporací. Již dříve zvláštními zákony byly stanoveny jednotlivé zásady v trestním řádu uskutečněné jako zejména ustanovení o zatčení, propuštění na svobodu proti kauci, prohledání domu a pod. v zák. ze dne 27. října 1862 č. 87 a 88 ř. z. k ochraně osobní svobody a domovního práva a ze dne 6. dubna 1870 č. 42 ř. z. k ochraně tajemství listovního a písemního. Zákonem ze dne 15. listopadu 1867 č. 131 ř. z. byl odstraněn poslední zbytek pořadu instancí; základní zákon státní o moci soudcovské ze dne 21. prosince 1867 č. 144 ř. z. vytkl jako hlavní zásady trestního řízení veřejnosť a ústnosť, zavedení procesu obžalovacího a zřízení soudů porotních. Soudy porotní byly zákonem ze dne 9. března 1869 č. 32 ř. z. zavedeny předběžně pro tiskové delikty. Dne 16. února 1872 podal Glaser (hned jakmile byl jmenován ministrem spravedlnosti) nový návrh (desátý) i s příslušnými návrhy úvodního zákona a zákona o dočasném zastavení porot a později též návrh zákona o zřizování porotních listin poslanecké sněmovně, jež v květnu a červnu r. 1872 je projednala a přijala. Na to v únoru r. 1873 byly všechny tyto návrhy přijaty též sněmovnou panskou a byly konečně dne 23. května 1873 císařskou sankcí schváleny.

V. Zásady rakouského trestního řádu. Platný trestní řád přijal opět zásady, jež vyvolalo reformní hnutí na půdě německého trestního procesu až do r. 1848; avšak platný trestní řád jest vykrystalisovaným a nabytými zkušenostmi obohaceným výrazem oněch principií, jichž ovšem do posledních důsledků ještě neprovedl (viz níže). Zásady, jimiž nový zákon se řídí, jsou v první řadě zásada obžalovací, ústnosť a veřejnosť hlavního přelíčení a porotní soud, v druhé řadě — z části důsledky základních zásad — připuštění principální žaloby soukromé a podpůrné, jakož i formální hájení; volné uvažování prostředků průvodních, vyloučení odvolání v otázce skutkové a konečné vyřízení procesu. (Zevrubně jest pojednáno o jednotlivých těchto zásadách pod příslušnými hesly.) Zde budiž toliko stručně vylíčeno, jak tyto zásady v trestním řádě byly uskutečněny.

Předem sluší uvésti, že zákon dle vzoru francouzského (v souhlase s německým říšským trestním řádem) zbudován jest na trojím dělení řízení: zločiny, na něž stanoven jest trest nejméně pětiletého žaláře, dále všechny zločiny a přečiny politické nebo obsahem tiskopisu spáchané náležejí před soudy porotní, ostatní zločiny a přečiny před soudy sborové a konečně veškeré přestupky v trestním zákoně obsažené nebo v jiných zákonech sice vytknuté avšak soudům výslovně přikázané před soudy okresní. Shora uvedené zásady platí však pro všechny tři druhy řízení; toliko v řízení před okresními soudy, které vůči jiným jest podstatně zjednodušeno, připouští se odvolání v otázce skutkové ke druhé instanci (k zemskému resp. krajskému soudu). Řízení před soudy sborovými a porotními dělí se v řízení přípravné, vydání v obžalovanost, hlavní přelíčení a řízení opravné. Přípravně řízení se obmezuje buď na pouhé přípravné vyhledávání t. j. soudní šetření spíše policejní povahy nebo jest to vlastní přípravné vyšetřování, jehož úkolem jest, aby věc byla potud vysvětlena, pokud jest toho potřebí k přípravě hlavního přelíčení nebo k zastavení řízení. Přípravné vyšetřování jest nutným toliko při zločinech, jež náležejí před soud porotní a v řízení proti nepřítomným. Vydání v obžalovanosť se uskutečňuje doručením obžalovacího spisu obviněnému; soud zkoumá obžalobu toliko k žádosti obviněného (odpor proti spisu obžalovacímu) a to předloží se pak obžaloba vrchnímu zemskému soudu.

V řízení před okresními soudy stačí návrh oprávněného žalobce na potrestání; předběžného šetření tohoto návrhu ani přípravného vyšetřování tu není.

1. Zásada obžalovací. Zásada, že soud nemá zakročovati z povinnosti úřední, nýbrž jenom k návrhu žalobce (»kde není žalobce, není soudce«; § 2 tr. ř.) ovládá v plné ryzosti toliko hlavní přelíčení. V řízení přípravném ustupuje značně v pozadí. Může sice býti zavedeno přípravné vyšetřování jedině pro ty trestné skutky a toliko proti těm osobám, ohledně nichž příslušný návrh od oprávněného žalobce byl učiněn (§ 92 t. ř.), avšak jakmile jednou byl tento návrh podán, postupuje vyšetřující soudce »z úřední povinnosti a nevyčkávaje dalších návrhů žalobcových k tomu konci, »aby skutkový stav byl vyšetřen a průvodní prostředky sloužící k osvědčení neb obhájení obviněného byly zjištěny» (§ 96 tr. ř.). V přípravném vyšetření vystupuje tudíž — protivou k hlavnímu přelíčení — nejen zásada officialnosti v popředí, nýbrž i objevuje se v něm zásada vyšetřovací, čímž celé řízení nabývá jisté dvojakosti, jejíž odstranění ve smyslu zásady obžalovací bude úkolem dalšího vývoje. Potud ovšem platí zásada obžalovací i v řízení přípravném, že ustoupí-li žalobce od stíhání, musí řízení ihned býti zastaveno (§ 109 tr. ř.). Úplně ovládá však zásada obžalovací vydání v obžalovanosť a hlavní líčení; ustoupení od stíhání má v každé době (až do vynesení rozsudku resp. přečtení otázek k porotcům) v zápětí okamžité ukončení řízení a sice při hlavním líčení se vynese rozsudek osvobozující, v ostatních případech se řízení zastaví. Tytéž právní účinky nastávají, když o podaném odporu proti obžalovacímu spisu vrchní zemský soud rozhodne, že žalobci schází oprávnění k podání obžaloby (zejména eventualní zmocnění poškozeného — čl. V. zák. ze dne 17. prosince 1862 č. 8 ř. z.), nebo když vyjde při hlavním přelíčení na jevo, že řízení bylo zavedeno bez návrhu zákonem oprávněného žalobce nebo že v něm proti jeho vůli bylo pokračováno (§§ 213, 259 tr. ř.). Jestliže rozsudek obža-

lobu překročil nebo byl-li porušen anebo nesprávně vyložen zákon při rozhodnutí otázky, zdali schází potřebná obžaloba, jest rozsudek zmatečný.

Právo vydati obžalobu (trestní stíhání) přísluší při všech trestných činech stíhaných z úřední povinnosti státnímu zastupitelstvu jako veřejnému žalobci a nepoužije-li ono tohoto práva, tomu, jemuž trestným skutkem bylo ublíženo, jako podpůrnému žalobci (žalobce subsidiarní, jehož práva však u porovnání s právy veřejného žalobce jsou podstatně obmezena (§§ 47 a n. tr. ř.). Při skutcích, jež se stíhají toliko k žádosti účastníka, přísluší obžaloba poškozenému jako (principálnímu) soukromému žalobci (§ 46 tr. ř.), jehož postavení v zásadě jest sice rovno postavení veřejného žalobce, jenž však v jednotlivostech podléhá značným obmezením, kteráž nejsou všude zcela odůvodněna. Přirozeným důsledkem zásady obžalovací t. j. upravení procesu ve formě sporného řízení jest, že se připouští formální hájení, kteréž náš zákon připouští i v řízení přípravném. Ovšem jest obhajování následkem tajnosti přípravného vyšetřování a obmezené volnosti nahlížeti ve spisy značně stíženo a může plnou svoji činnosť volně rozvinouti teprve po podání spisu obžalovacího; i v tom směru jest reforma žádoucí.

2. Zásada ústnosti a veřejnosti jest provedena toliko při hlavním přelíčení a částečně při jednání v řízení opravném. Příslušné předpisy, jichž porušení má v zápětí zmatečnosť, ustanovují, že může býti předmětem a základem rozsudku jedině to, co bylo v jednání předvedeno, dále pod jakými podmínkami na místě ústního výslechu svědků a jiných osob mohou býti čteny výpovědi, jež učinili před vyšetřujícím soudcem a kdy mohou býti předčítány jiné spisy, a konečně že veřejnosť t. j. obecná přístupnosť jednání může býti vyloučena toliko z důvodů mravnosti a veřejného řádu (a při přestupcích k souhlasnému návrhu soukromého žalobce a obžalovaného), což se musí státi v určité formě. Přípravné vyšetřování jest řízení protokolární a tajné. Kdežto však lze do jisté míry ospravedlniti, že se dčje přípravné vyšetřování ve formě protokolární, jest tajnosť jeho toliko zbytkem zásady inkvisiční a jest úkolem budoucnosti, aby tento zbytek alespoň pro strany byl odstraněn (veřejnosť pro strany).

Zásada ústnosti má též vliv na upravení odvolání z rozsudků soudů sborových a porotních. Ústnosť vylučuje odvolání v otázce skutkové, ač-li se nemá hlavní líčení v I. instanci úplně opakovati. Lze tudíž proti rozsudkům zmíněných soudů podati toliko zmateční stížnosť ke kassačnímu dvoru pro porušení processualních forem nebo hmotného práva trestního (§§ 281 a 344 tr. ř.) a to nikoli všeobecně, nýbrž jenom v případech taxativně vypočtených a dále lze se odvolati k vrchnímu zemskému soudu z výroku o způsobu nebo výměře trestu neb o nárocích soukromoprávních. Proti rozsudku okresního soudu se připouští odvolání ke krajskému nebo zemskému soudu a to nejen pro zmatečnosť a z výroku o trestu a soukromoprávních nárocích, nýbrž i v otázce skutkové, tak že se může ústní jednání ve II. instanci úplně opakovati. Mimořádným opravným prostředkem, jenž však nepřísluší stranám, nýbrž jedině generálnímu prokuratoru u kassačního soudu, jest zmateční stížnosť pro zachování zákona (formálního i materielního), jež může býti podána jak proti rozsudkům tak i proti jakémukoli jinému (i právoplatnému) rozhodnutí a nařízení trestního soudu; tento opravný prostředek se v četných případech již osvědčil.

3. O soudech porotních srv. čl. Porotci. Zavedení porotních soudů má téměř nevyhnutelně za následek platnosť volného uvažování

prostředků průvodních i pro všechny ostatní soudy v řízení trestním. Hlavní důležitosť této zásady spočívá ve strance negativní, totiž v odstranění průvodních theorií (positivní i negativní). O otázce, zdali tu kterou skutečnosť jest pokládati za prokázanou, rozhoduje soudce uváživ svědomitě všechny průvody pro i proti přivedené (§ 258 tr. ř.) dle svého volného přesvědčení.

4. Zásada konečného vyřízení procesního: Trestní řád zná toliko dva druhy rozsudku ve hlavním líčení: rozsudek odsuzující a osvobozující. Touto poslední formou rozsudku bylo tudíž nahraženo netoliko osvobození pro nedostatek důkazů, nýbrž jest to vůbec jediný způsob, jímž se žaloba z pravidla zamítá, ať již se tak děje z důvodů povahy materielní nebo procesualní (na př. že chybí oprávněný žalobce). Osvobozující rozsudek žalobu zahlazuje a platí zásada »non bis in idem«, ať se osvobození stalo z důvodů jakýchkoli. A v tom právě spočívá konečné procesné vyřízení. Výjimky z této zásady se připouštějí toliko ve prospěch soukromého žalobce (§ 363 tr. ř.).

Výjimečně může hlavní líčení skončiti též zastavením řízení, avšak jen tenkráte, objeví-li se nutnosť řízení uzavříti a podmínka k vydání rozsudku schází na př. procesní způsobilosť obžalovaného.

Literatura: Prof. Dr. Storch, Řízení trestní rakouské, Praha, Nakl.: Právnická jednota.

Řízení trestní důchodkové viz Zákon trestní důchodkový.

Řízení trestní policejní.

I. Pojem a prameny.

Policejní řízení trestní jest souhrn veškerých předpisů, které upravují příslušnost úřadů v policejních věcech trestních a řízení, jehož třeba při tom šetřiti. Nejhlavnější předpisy, jež obsahují policejní řízení trestní, jsou: cís. nař. ze dne 20. dubna 1854 č. 96 ř. z. o výkonu nařízení a nálezů zeměpanských politických a policejních úřadů; min. nař. ze dne 3. dubna 1855 č. 61 ř. z., které stanoví úřady k vyšetřování a trestání přestupků zákona, jež nejsou obsaženy ve všeobecném trestním zákoně, a řízení, jež při tom jest zachovávati; min. nař. ze dne 30. září 1857 č. 198 ř. z. týkající se trestání těch přestupků zákona, které nejsou ohroženy zvláštním trestem; min. nař. ze dne 5. března 1855 č. 34 ř. z., jímž vydány nové předpisy o řízení přestupkovém; min. nař. ze dne 31. ledna 1860 č. 31 ř. z. stran rekursního řízení, stran zmírnění a prominutí trestního práva v řízení trestním před politickými úřady. Další ustanovení obsahuje pro živnostenské přestupky 9. hlava živ. ř. (§§ 141—152 živ. ř.) pro přestupky horního zákona 12. hlava hor. z. (§§ 220—234 hor. z.). Zemské zákony vodní mají zvláštní ustanovení o řízení, o přestupcích, tolikéž zákon o privilegiích, známkách a ochranných vzorcích, jakož i řada dalších správních zákonův. Důležitým pramenem podpůrným jest pro policejní řízení trestní platný soudní řád trestní co do řízení o přestupcích, jehož jest obdobně i v policejním řízení trestním tam užiti, kde není zvláštních processních norem policejního řízení. Nynější zákonná úprava policejního řízení trestního není tudíž nikterak přehledna, zůstavujíc značnou volnost praksi. Z toho lze si vysvětliti, že tyto neúplné procesní normy mnoho otázek nerozřešily a že bezformálnosť řízení příliš snadno vede k neobsaženosti jednání a rozsuzování. Odporujeť dnešní policejní